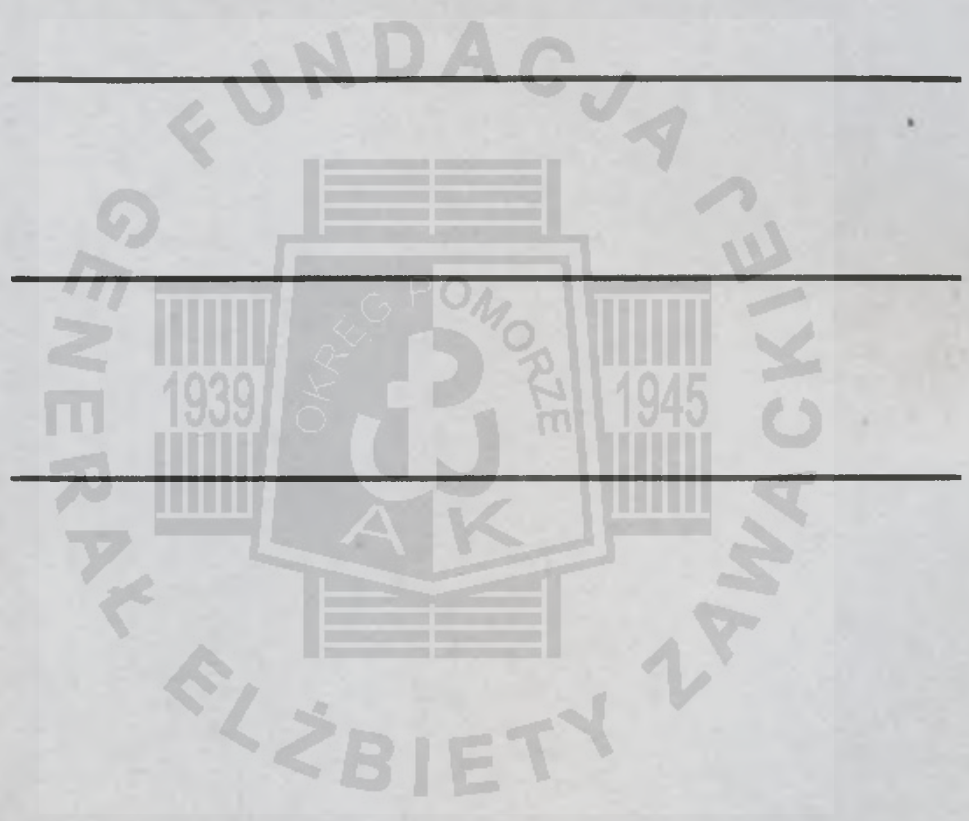

opr. XI 199
W&

87-10
NIP
Nr r-ku 62 1000 1506 0000 0000 5002 0244

poproszeni m. 96-955/1664
v103 af

TECZKA

Gasiorowski A.

Gdynia
 TOK Gr. P. i AK
 ** Lewandowski Jan Henryk
 ps. „Lew Afrykański”
 M: 955/1664 Pom.¹

**SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI**

Lewandowski Jan Henryk
T: M-955/1664 Pom.
Gdynia Tow. Sp. P. - AK

- I./1. Relacja k. 6 s. 1-6
- I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora —
- I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora —
- II. Materiały uzupełniające relację k. 1 s. 1
- III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora —
- III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —
- III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945)
- III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945
- III./5. Inne ...
- IV. Korespondencja
- .....
- .....
- .....
- V. Nazwiskowe karty informacyjne k. 2
- VI. Fotografie brak

I/1. Relacja: Lewandowski Jan Henryk.

1. Relacja A. Gąsiorowskiego o działalności Jana Henryka Lewandowskiego, mpis - 3 wersje

nr. 6 s. 1-6

† LEWANDOWSKI JAN HENRYK ps. "Lew Afrykański" (1905-1983)
 członek wywiadu TOW Gryf Pomorski i AK w Gdyni

Ur. 25 XI 1905 r. w Berlinie jako syn (NN) i Heleny Lewandowskiej. W latach 1906-1922 mieszkał z matką w Grabowie pow. Kościerzyna, gdzie w 1919 r. ukończył szkołę powszechną. Od 1922 do 1926 r. pracował w Wolnym Mieście Gdańsku. Początkowo w Ziemskim Banku Kredytowym a następnie Polskiej Kasie Rządowej i Zjednoczonym Warszawskim Towarzystwie Transportu i Żeglugi Polskiej S.A. W latach 1928-1939 pracował w Warszawskim Towarzystwie Transportowym w Gdańsku i Gdyni. W latach 1924-1926 był aktywnym członkiem "Sokoła" w gnieździe Gdańsk-Oliwa. W latach 1926-1928 odbył służbę wojskową w I pułku łączności w Zegrzu k. Warszawy. Ukończył wówczas szkołę podoficerów rezerwy. Wielokrotnie odbywał ćwiczenia wojskowe. W dniu 26 VIII 1939 r. został powołany jako rezerwista do kompanii łączności Marynarki Wojennej, gdzie pełnił funkcję dowódcy drużyny łączności w Gdyni-Oksywiu. Brał udział w walkach obronnych na Wybrzeżu (m.in. w rejonie Rumi-Zagórza, Szmelty, Kępy Oksywskiej i Starego Obłęża). W dniu 19 IX 1939 r. dostał się do niewoli niemieckiej. W styczniu 1940 r. zwolniony z obozu jenieckiego wrócił do Gdyni. Pracował tam w porcie w firmach budowlanych "August Wolf", "Alfa Bau" oraz "Karl Metzger".

W czerwcu 1941 r. na polecenie Julisza Koszałki, w Komendzie Naczelnej TOW Gryf Kaszubski odpowiedzialnego za wywiad i kontrwywiad, założył komórkę TOW GK w Gdyni. Otrzymał stopień organizacyjny porucznika i przyjął ps. "Lew Afrykański". W ramach TOW GK a następnie TOW Gryf Pomorski współpracował z inż. Antonim Medonem i Ignacym Klemensem Bronkiem, który był jego bezpośrednim przełożonym. L. w ramach TOWGP podlegali na terenie Gdyni m.in. Józef Hebel, Alfons Nowakowski i Józef Talaśka. Ze względu na to, że był zatrudniony w budowanych przez Kriegsmarine obiektach wojskowych w Gdyni-Oksywiu oraz na lotnisku wojskowym w Babich Dołach, prowadził wywiad wojskowy. Zbierał informacje wywiadowcze dotyczące niemieckiej marynarki wojennej oraz obiektów lotniczych w rejonie Gdyni.

Niezależnie od członkostwa w TOWGP utrzymywał kontakty konspiracyjne z przedwojennym kolegą Stanisławem Hickiewiczem ps. "Galowski", członkiem sieci wywiadu ZWZ-AK kierowanej przez por. rez. Antoniego Wiśniewskiego vel Anton Wiens ps. "Grubski". Wspólnie z S. Hickiewiczem rozpracowywał punkty obrony przeciwlotniczej w rejonie Gdyni (Wielki Kack, Chwaszczyno, Kielno). Działalność wywiadowczą prowadził do czerwca 1944 r. W dniu 20 VI 1944 r. aresztowany został w Gdyni przez funkcjonariuszy gestapo. Po śledztwie w dniu 15 VII 1944 r. osadzony został w obozie koncentracyjnym Stutthof, jako więzień polityczny nr 40393. Zdołał przeżyć obóz i brał udział w ewakuacji więźniów rozpoczętej 25 I 1945 r. Przez Pruszcz Gdański i Kolbudy dotarł do Łowcza Górnego gdzie 11 III 1945 r. odzyskał wolność.

W dniu 18 IV 1945 r. wrócił do Gdyni. W latach 1945-1948 pracował w Spółdzielni Spedycyjno-Przeładunkowej "Bałtyk" w Gdańsku-Nowym Porcie. W latach 1949-1971 był kierownikiem działu rozliczeń w firmie Spedrapid Shipping Agency Ltd w Gdyni. Za pracę zawodową odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi (1971). Po przejściu na emeryturę był aktywnym członkiem Klubu Byłych Więźniów Obozu Koncentracyjnego Stutthof. Zmarł w Sopocie .....

-----

2 Lewandowski

Archiwum Klubu Byłych Więźniów Obozu Koncentracyjnego Stutthof w Sopocie; akta osobowe J.H.Lewandowskiego (W deklaracji członkowskiej z 24.01.1974 r. inna data aresztowania - 25 VI 1944 r.; AMS, Relacje (Tu inna data osadzenia w obozie Stutthof - 5 VII 1944); księga ewidencyjna więźniów, sygn.I-II-85, I-V-12,s.63 (tu data osadzenia w obozie 25 VIII 1944 r).

Andrzej Gąsiorowski

3

LEWANDOWSKI JAN HENRYK ps. "Lew Afrykański" (1905-1983)
członek wywiadu TOW Gryf Pomorski i AK w Gdyni

Ur. 25 XI 1905 r. w Berlinie jako syn (NN) i Heleny Lewandowskiej. W latach 1906-1922 mieszkał z matką w Grabowie pow. Kościerzyna, gdzie w 1919 r. ukończył szkołę powszechną. Od 1922 do 1926 r. pracował w Wolnym Mieście Gdańsku. Początkowo w Ziemskim Banku Kredytowym a następnie Polskiej Kasie Rządowej i Zjednoczonym Warszawskim Towarzystwie Transportu i Żeglugi Polskiej S.A. W latach 1928-1939 pracował w Warszawskim Towarzystwie Transportowym w Gdańsku i Gdyni. W latach 1924-1926 był aktywnym członkiem "Sokoła" w gnieździe Gdańsk-Oliwa. W latach 1926-1928 odbył służbę wojskową w I pułku łączności w Zegrzu k. Warszawy. Ukończył wówczas szkołę podoficerów rezerwy. Wielokrotnie odbywał ćwiczenia wojskowe. W dniu 26 VIII 1939 r. został powołany jako rezerwista do kompanii łączności Marynarki Wojennej, gdzie pełnił funkcję dowódcy drużyny łączności w Gdyni-Oksywiu. Brał udział w walkach obronnych na Wybrzeżu (m.in. w rejonie Rumi-Zagórza, Szmelty, Kępy Oksywskiej i Starego Obłęża). W dniu 19 IX 1939 r. dostał się do niewoli niemieckiej. W styczniu 1940 r. zwolniony z obozu jenieckiego wrócił do Gdyni. Pracował tam w porcie w firmach budowlanych "August Wolf", "Alfa Bau" oraz "Karl Metzger".

W czerwcu 1941 r. na polecenie Julisza Koszałki, w Komendzie Naczelnej TOW Gryf Kaszubski odpowiedzialnego za wywiad i kontrwywiad, założył komórkę TOW GK w Gdyni. Otrzymał stopień organizacyjny porucznika i przyjął ps. "Lew Afrykański". W ramach TOW GK a następnie TOW Gryf Pomorski współpracował z inż. Antonim Medonem i Ignacym Klemensem Bronkiem, który był jego bezpośrednim przełożonym. L. w ramach TOWGP podlegali na terenie Gdyni m.in. Józef Hebel, Alfons Nowakowski i Józef Talaśka. Ze względu na to, że był zatrudniony w budowanych przez Kriegsmarine obiektach wojskowych w Gdyni-Oksywiu oraz na lotnisku wojskowym w Babich Dołach, prowadził wywiad wojskowy. Zbierał informacje wywiadowcze dotyczące niemieckiej marynarki wojennej oraz obiektów lotniczych w rejonie Gdyni.

Niezależnie od członkostwa w TOWGP utrzymywał kontakty konspiracyjne z przedwojennym kolegą Stanisławem Hickiewiczem ps. "Galowski", członkiem sieci wywiadu ZWZ-AK kierowanej przez por. rez. Antoniego Wiśniewskiego vel Anton Wiens ps. "Grubski". Wspólnie z S. Hickiewiczem rozpracowywał punkty obrony przeciwlotniczej w rejonie Gdyni (Wielki Kack, Chwaszczyno, Kielno). Działalność wywiadowczą prowadził do czerwca 1944 r. W dniu 20 VI 1944 r. aresztowany został w Gdyni przez funkcjonariuszy gestapo. Po śledztwie w dniu 15 VII 1944 r. osadzony został w obozie koncentracyjnym Stutthof, jako więzień polityczny nr 40393. Zdołał przeżyć obóz i brał udział w ewakuacji więźniów rozpoczętej 25 I 1945 r. Przez Pruszcz Gdański i Kolbudy dotarł do Łowcza Górnego gdzie 11 III 1945 r. odzyskał wolność.

W dniu 18 IV 1945 r. wrócił do Gdyni. W latach 1945-1948 pracował w Spółdzielni Spedycyjno-Przeładunkowej "Bałtyk" w Gdańsku-Nowym Porcie. W latach 1949-1971 był kierownikiem działu rozliczeń w firmie Spedrapid Shipping Agency Ltd w Gdyni. Za pracę zawodową odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi (1971). Po przejściu na emeryturę był aktywnym członkiem Klubu Byłych Więźniów Obozu Koncentracyjnego Stutthof. Zmarł w Sopocie .....

-----

2 Lewandowski

Archiwum Klubu Byłych Więźniów Obozu Koncentracyjnego Stutthof w Sopocie; akta osobowe J.H.Lewandowskiego (W deklaracji członkowskiej z 24.01.1974 r. inna data aresztowania - 25 VI 1944 r.; AMS, Relacje (Tu inna data osadzenia w obozie Stutthof - 5 VII 1944); księga ewidencyjna więźniów, sygn.I-II-85, I-V-12,s.63 (tu data osadzenia w obozie 25 VIII 1944 r).

Andrzej Gąsiorowski

2. 4 1998

Jan Henryk Lewandowski

Wpisano dnia 3.08.95

5

L.dz. 836/S/95

LEWANDOWSKI JAN HENRYK ps. "Lew Afrykański" (1905-1983)

członek wywiadu TOW Gryf Pomorski i AK w Gdyni

Ur. 25 XI 1905 r. w Berlinie jako syn (NN) i Heleny Lewandowskiej. W latach 1906-1922 mieszkał z matką w Grabowie pow. Kościerzyna, gdzie w 1919 r. ukończył szkołę powszechną. Od 1922 do 1926 r. pracował w Wolnym Mieście Gdańsku, początkowo w Ziemskim Banku Kredytowym a następnie Polskiej Kasie Rządowej i Zjednoczonym Warszawskim Towarzystwie Transportu i Żeglugi Polskiej S.A. W latach 1928-1939 ^{był zatrudniony} pracował w Warszawskim Towarzystwie Transportowym w Gdańsku i Gdyni. W latach 1924-1926 był aktywnym członkiem "Sokoła" w gnieździe Gdańsk-Oliwa. W latach 1926-1928 odbył służbę wojskową w I pułku łączności w Zegrzu k. Warszawy. Ukończył wówczas szkołę podoficerów rezerwy. Wielokrotnie odbywał ćwiczenia wojskowe. W dniu 26 VIII 1939 r. został powołany jako rezerwista do kompanii łączności Marynarki Wojennej, gdzie pełnił funkcję dowódcy drużyny łączności w Gdyni-Oksywiu. Brał udział w walkach obronnych na Wybrzeżu (m.in. w rejonie Rumi-Zagórza, Szmelty, Kępy Oksywskiej i Starego Obłuża). W dniu 19 IX 1939 r. dostał się do niewoli niemieckiej. W styczniu 1940 r. zwolniony z obozu jenieckiego wrócił do Gdyni. Pracował tam w porcie w firmach budowlanych "August Wolf", "Alfa Bau" oraz "Karl Metzger".

W czerwcu 1941 r. na polecenie Julisza Koszałki, w Komendzie Naczelnej TOW Gryf Kaszubski odpowiedzialnego za wywiad i kontrwywiad, założył komórkę TOW GK w Gdyni. Otrzymał stopień organizacyjny porucznika i przyjął ps. "Lew Afrykański". W ramach TOW GK a następnie TOW Gryf Pomorski współpracował z inż. Antonim Medonem i Ignacym Klemensem Bronkiem, który był jego bezpośrednim przełożonym. ^{przełożonym} L. w ramach TOWGP podlegali na terenie Gdyni m.in. Józef Hebel, Alfons Nowakowski i Józef Talaśka. Ze względu na to, że był zatrudniony w budowanych przez Kriegsmarine obiektach wojskowych w Gdyni-Oksywiu oraz na lotnisku wojskowym w Babich Dołach, prowadził wywiad wojskowy. Zbierał informacje wywiadowcze dotyczące niemieckiej marynarki wojennej oraz obiektów lotniczych w rejonie Gdyni.

Niezależnie od członkostwa w TOWGP utrzymywał kontakty konspiracyjne z przedwojennym kolegą Stanisławem Hickiewiczem ps. Galowski, członkiem sieci wywiadu ZWZ-AK kierowanej przez por. rez. Anto-

2 Lewandowski

niego Wiśniewskiego, vel Anton Wiens ps. "Grubski". Wspólnie z S. Hic-
kiewiczem rozpracowywał punkty obrony przeciwlotniczej w rejonie
Gdyni (Wielki Kack, Chwaszczyno, Kielno). Działalność wywiadowczą
prowadził do czerwca 1944 r. W dniu 20 VI 1944 r. aresztowany
został w Gdyni przez funkcjonariuszy gestapo. Po śledztwie w dniu
15 VII 1944 r. osadzony został w obozie koncentracyjnym Stutthof,
jako więzień polityczny nr 40393. Zdołał przeżyć obóz i brał udział
w ewakuacji więźniów rozpoczętej 25 I 1945 r. Przez Pruszcz Gdański
i Kolbudy dotarł do Łowcza Górnego, gdzie 11 III 1945 r. odzyskał
wolność.

W dniu 18 IV 1945 r. wrócił do Gdyni. W latach 1945-1948
pracował w Spółdzielni Spedycyjno-Przeładunkowej "Bałtyk" w Gdań-
sku-Nowym Porcie. W latach 1949-1971 był kierownikiem działu rozli-
czeń w firmie Spedrapid Shipping Agency Ltd w Gdyni. Za pracę
zawodową odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi (1971). Po przejściu na
emeryturę był aktywnym członkiem Klubu Byłych Więźniów Obozu Kon-
centracyjnego Stutthof. Zmarł w Sopocie 12 VI 1983 r.

Archiwum Klubu Byłych Więźniów Obozu Koncentracyjnego Stutthof w
Sopocie; akta osobowe J.H.Lewandowskiego (W deklaracji członkow-
skiej z 24.01.1974 r. inna data aresztowania - 25 VI 1944 r.; AMS,
Relacje (tu inna data osadzenia w obozie Stutthof - 5 VII 1944);
księga ewidencyjna więźniów, sygn. I-II-12, s.63 (tu data osadzenia
w obozie 25 VIII 1944 r.)

Andrzej Gąsiorowski

Remonty: Libryka
RP RPK ?

II. Materiały uzupełniające relacje:
Lewandowski Jan Henryk

A. Gąsiorowski, Lewandowski Jan Henryk,
[w:] Stou. biograficzny konspiracji pomor-
skiej 1938-1945, pod red. E. Zawadzkiej
i A. Zakrewskiej, Wyd. FAPAK, t. XVIII,
Tomii 1998, z. 4, s. 96, kserokop. k. 1 s. 1

Lewandowski Jan Henryk ps. „Lew Afrykański” (1905-1983), członek wywiadu TOW „Gryf Pomorski” i AK w Gdyni.

Urodzony 25 XI 1905 r. w Berlinie; syn (NN) i Heleny Lewandowskiej. W latach 1906-1922 mieszkał z matką w Grabowie pow. Kościerzyna, gdzie w 1919 r. ukończył szkołę powszechną. Od 1922 r. do 1926 r. pracował w Wolnym Mieście Gdańsku, początkowo w Ziemskim Banku Kredytowym, a następnie w Polskiej Kasie Rządowej i Zjednoczonym Warszawskim Towarzystwie Transportu i Żeglugi Polskiej S. A. W latach 1924-1926 był aktywnym członkiem „Sokoła” w gnieździe Gdańsk-Oliwa. W latach 1926-1928 odbył służbę wojskową w 1 pułku łączności w Zegrzu k. Warszawy. Ukończył wówczas szkołę podoficerów rezerwy. Wielokrotnie odbywał ćwiczenia wojskowe. W latach 1928-1939 pracował w Warszawskim Towarzystwie Transportowym w Gdańsku i Gdyni. W dniu 26 VIII 1939 r. został powołany jako rezerwista do kompanii łączności Marynarki Wojennej, gdzie pełnił funkcję dowódcy drużyny łączności w Gdyni-Oksywiu. Brał udział w walkach obronnych na Wybrzeżu. W dniu 19 IX 1939 r. dostał się do niewoli. W styczniu 1940 r. został zwolniony z obozu jenieckiego i wrócił do Gdyni. Pracował tam w porcie w firmach budowlanych „August Wolf”, „Alfa Bau” oraz „Karl Metzger”.

Na polecenie Juliusza Koszałki, który w Komendzie Naczelnej TOW „Gryf Kaszubski” był odpowiedzialny za wywiad i kontrwywiad, założył w czerwcu 1944 r. komórkę TOW „GK” w Gdyni. Otrzymał stopień organizacyjny porucznika i przyjął ps. „Lew Afrykański”. W ramach TOW „Gryf Kaszubski” (następnie TOW „Gryf Pomorski”) współpracował z inż. Antonim Medonem oraz Ignacym Klemensem Bronkiem, który był jego bezpośrednim przełożonym. Lewandowskiemu podlegali w ramach TOW „GP” na terenie Gdyni m.in. Józef Hebel, Alfons Nowakowski i Józef Talaśka. Będąc zatrudnionym w budowanych przez Kriegsmarine obiektach wojskowych w Gdyni-Oksywiu oraz na lotnisku wojskowym w Babich Dołach, prowadził wywiad wojskowy. Zbierał informacje wywiadowcze dotyczące niemieckiej marynarki wojennej oraz obiektów lotniczych w rejonie Gdyni.

Niezależnie od członkostwa w TOW „GP” utrzymywał kontakty konspiracyjne z przedwojennym kolegą Stanisławem Hickiewiczem ps. „Gałowski”, członkiem sieci wywiadu ZWZ-AK, kierowanej przez por. rez. Antoniego Wiensa-Wiśniewskiego ps. „Grubski”. Wspólnie z Hickiewiczem rozpracowywał punkty obrony przeciwlotniczej w rejonie Gdyni (Wielki Kack, Chwaszczno, Kielno). Działalność wywiadowczą prowadził do czerwca 1944 r. W dniu 20 VI 1944 r. został w Gdyni aresztowany przez

96

funkcjonariuszy gestapo, a po śledztwie osadzony w dniu 15 VII 1944 r. w obozie koncentracyjnym Stutthof jako więzień polityczny nr 40393. Zdołał przeżyć obóz i brał udział w ewakuacji więźniów rozpoczętej 25 I 1945 r. Przez Pruszcz Gdański i Kolbudy dotarł do Łowicza Górnego, gdzie 11 III 1945 r. odzyskał wolność.

W dniu 18 IV 1945 r. wrócił do Gdyni. W latach 1945-1948 pracował w Spółdzielni Spedycyjno-Przeładunkowej „Bałtyk” w Gdańsku-Nowym Porcie. W latach 1949-1971 był kierownikiem działu rozliczeń w firmie Speedrapid Shipping Agency Ltd. w Gdyni. Po przejściu na emeryturę był aktywnym członkiem Klubu Byłych Więźniów Obozu Koncentracyjnego Stutthof. Zmarł 12 VI 1983 r. w Sopocie.

Odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi (1971).

AMSt., Relacje (tu inna data osadzenia w obozie Stutthof – 5 VII 1944 r.), księga ewidencyjna więźniów, sygn. I-II-12 (tu data osadzenia w obozie 25 VIII 1944 r.); A Klubu Byłych Więźniów Obozu Koncentracyjnego Stutthof w Sopocie, akta osobowe J.H. Lewandowskiego (w deklaracji członkowskiej z 24 I 1974 r. inna data aresztowania – 25 VI 1944r.)

*Słowa biograficzne konspiracji
pom. 1939-1945. Tom 1 1998, 24* Andrzej Gąsiorowski

T:W: 955/1664 Pom.

Gdynia

Lewandowski Jan Henryk
✓ Marty informacyjne
k. 2

Lewandowski Jan Henryk

Gdynia
JOK Gdynia
AI

Także członek wywiadu JOK Gdynia
Pom; współpracował z Słickiewiczem
Stanisławem (wywiad AI), zbierali
wszelkie dane o systemie obrony
przeciwlotniczej Gdyni.

tel: Słickiewicz Stanisław U-947-
1656 imsp. Gdynia

482. XI 199

a

Gdynia

TOW 2
Gryf Pomorski
AK Pomorze

LEWANDOWSKI Jan Henryk
ps „Lew Afrykański” 1905-1983. Członek
wywiadu TOW „Gryf Pomorski” AK Gdynia
Aktywny członek „Sokoła” w Oliwie. Walczył
w 1939 - d-ca drużyny Łączności M.W. Rozpracowanie
punktu obrony przeciwlotniczej w rejonie Gdyni
Aresztowany 30. VI 1944. Oboz Stuthof. Ewakuacja
więźniów. 11. III 1945 - wolność. Relacja Andrzej
Gąsiorowski

Lob.

Słownik Biograficzny Konspiracji
Pomorskiej 1939-1945 część 4
Fundacja „Archiwum Pomorskie AK”
Toruń 1998

DkRt
2003

str. 96, 97

Lewandowski Jan Henryk

WYSKANOWANE

Firma Handlowo-Uslugowa
„DIADA”
86-200 Chełmno-Grubno
Tel. (0-56) 686-28-48